

Audiència. “La pregària és en el cor de tota persona”, diu Benet XVI

El Sant Pare en l'audiència del passat dimecres continuà parlant de la pregària. En aquesta ocasió reflexionà sobre com la pregària i el sentit religiós formen part de l'home.

Estimats germans i germanes,

Avui vull seguir reflexionant sobre com la pregària i el sentit religiós formen part de l'home al llarg de tota la seva història.

Vivim en una època en què són evidents els signes del laïcisme. Sembla que Déu ha desaparegut de l'horitzó de moltes persones o s'ha convertit en una realitat davant la qual es roman indiferent. Però, al mateix temps veiem molts signes que ens indiquen un despertar del sentit religiós, un redescobriment de la importància de Déu per a la vida de l'home, una exigència d'espiritualitat, de superar una visió purament horitzontal, material, de la vida humana. Analitzant la història recent, hom constata que ha fracassat la previsió dels qui, des de l'època de la Il·lustració, anunciaven la desaparició de les religions i exaltaven una raó absoluta, separada de la fe, una raó que dissiparia les tenebres dels dogmes religiosos i dissoldria el «món del sagrat», tornant a l'home la seva llibertat, la seva dignitat i la seva autonomia enfront de Déu. L'experiència del segle passat, amb les dues tràgiques guerres mundials, va posar en crisi aquell progrés que la raó autònoma, l'home sense Déu, semblava poder garantir.

El Catecisme de l'Església Catòlica afirma: «Per la creació, Déu crida tot ésser del no-res a l'existència... Fins i tot després d'haver perdut, pel pecat, la semblança amb Déu, l'home segueix essent la imatge del seu Creador. Conserva el desig d'Aquell que el crida a l'existència. Totes les religions donen testimoni d'aquesta recerca essencial dels homes"(núm. 2.566). Podríem dir -com vaig mostrar en la catequesi anterior- que, des dels temps més antics fins als nostres dies, no hi ha hagut cap gran civilització que no hagi estat religiosa.

L'home és religiós per naturalesa, és *homo religiosus* com és *homo sapiens* i *homo faber*: «El desig de Déu -afirma també el Catecisme- és inscrit en el cor de l'home, ja que l'home ha estat creat per Déu i per a Déu» (n. 27). La imatge del Creador està impresa en el seu ésser i ell sent la necessitat de trobar una llum per donar resposta a les preguntes que afecten al sentit profund de la realitat, resposta que no pot trobar en ell mateix, en el progrés, en la ciència empírica. *L'homo religiosus* no emergeix només del món antic, sinó que travessa tota la història de la humanitat. Sobre això, el ric terreny de l'experiència humana ha vist sorgir diverses formes de religiositat, amb l'intent de respondre al desig de plenitud i de felicitat, a la necessitat de salvació, a la recerca de sentit. L'home «digital», igual que el de les cavernes, cerca en l'experiència religiosa els camins per superar la seva finitud i per assegurar la seva precària aventura terrenal. D'altra banda, la vida sense un horitzó transcendent no tindria un sentit ple, i la felicitat, a la qual tendim tots, es projecta espontàniament cap al futur, cap a un demà que està encara per realitzar-se. El Concili Vaticà II, en la declaració *Nostra aetate*, ho va subratllar sintèticament. Diu: «Els homes esperen de les diferents religions una resposta als enigmes recòndits de la condició humana que, avui com ahir, commouen íntimament els seus cors. Què és l'home? [- Qui sóc jo? -] Quin és el sentit i la fi de la nostra vida? Què és el bé i què el pecat? Quin és l'origen i la fi del dolor? Quin és el camí per assolir la veritable felicitat? Què és la mort, el judici i la retribució després de la mort? Quin és, finalment, aquest misteri últim i inefable que abasta la nostra existència, del qual procedim i cap al que ens dirigim? "(Núm. 1). L'home sap que no pot respondre per si mateix a la seva pròpia necessitat fonamental d'entendre. Encara que s'hagi cregut i encara es cregui autosuficient, sap per experiència que no es basta a si

mateix. Necessita obrir-se a un altre, a alguna cosa o a algú, que pugui donar-li allò que li manca; ha de sortir d'ell mateix vers Aquell que pugui satisfer l'amplitud i la profunditat del seu desig.

L'home porta en si mateix una set d'infinít, una nostàlgia d'eternitat, una cerca de bellesa, un desig d'amor, una necessitat de llum i de veritat, que l'impulsen vers l'Absolut; l'home porta en si mateix el desig de Déu. I l'home sap, d'alguna manera, que pot adreçar-se a Déu, que pot pregar-li. Sant Tomàs d'Aquino, un dels més grans teòlegs de la història, defineix la pregària com «expressió del desig que l'home té de Déu». Aquesta atracció vers Déu, que Déu mateix ha posat en l'home, és l'ànima de l'oració, que es revesteix de moltes formes i modalitats segons la història, el temps, el moment, la gràcia i fins i tot el pecat de cada orant. De fet, la història de l'home ha conegut diverses formes d'oració, perquè ell ha desenvolupat diverses modalitats d'obertura cap a l'Altre i cap al més enllà; tant que podem reconèixer la pregària com una experiència present en tota religió i cultura.

Estimats germans i germanes, com vam veure el dimecres passat, la pregària no està vinculada a un context particular, sinó que hi és en el cor de tota persona i de tota civilització. Naturalment, quan parlem de l'oració com a experiència de l'home com a tal, *l'homo orans*, cal tenir present que és una actitud interior, abans que una sèrie de pràctiques i fórmules, una manera d'estar davant de Déu, abans que realitzar actes de culte o pronunciar paraules. L'oració té el seu centre i enfonsa les seves arrels en el més profund de la persona; per això no és fàcilment desxifrabla i, pel mateix motiu, es pot prestar a malentesos i mistificacions. També en aquest sentit podem entendre l'expressió: pregar és difícil. De fet, la pregària és el lloc per excel·lència de la gratuïtat, del tendir cap a l'Invisible, l'Inesperat i l'Inefable. Per això, per a tots l'experiència de l'oració és un desafiament, una «gràcia» que cal invocar, un do d'Aquell a qui ens adrecem.

En la pregària, en totes les èpoques de la història, l'home es considera a si mateix i la seva situació davant Déu, a partir de Déu i amb vista a Déu, i experimenta que és criatura necessitada d'ajuda, incapaç d'aconseguir per si mateixa la realització plena de la seva pròpia existència i de la pròpia esperança. El filòsof Ludwig Wittgenstein recordava que «pregar significa sentir que el sentit del món és fora del món». En la dinàmica d'aquesta relació amb qui dona sentit a l'existència, amb Déu, la pregària té una de les seves típiques expressions en el gest de posar-se de genolls. És un gest que comporta una radical ambivalència: de fet, puc ser obligat a posar-me de genolls -condició d'indigència i d'esclavitud-, però també puc agenollar-me espontàniament, confessant el meu límit i, per tant, la meua necessitat d'Altre. A Ell li confesso que sóc dèbil, necessitat, «pecador». En l'experiència de la pregària la criatura humana expressa tota la consciència de si mateixa, tot allò que aconsegueix captar de la seva existència i, alhora, s'adreça tota ella a l'Ésser davant el qual és; orienta la seva ànima a aquell Misteri del qual espera la realització dels seus desitjos més profunds i l'ajuda per superar la indigència de la seva pròpia vida. En aquest mirar l'Altre, en aquest dirigir-se «més enllà» rau l'essència de l'oració, com a experiència d'una realitat que supera allò sensible i contingent.

Nogensmenys, la recerca de l'home només troba la plena realització en el Déu que es revela. La pregària, que és obertura i elevació del cor a Déu, esdevé així una relació personal amb Ell. I encara que l'home s'oblidi del seu Creador, el Déu viu i veritable no deixa de prendre la iniciativa cridant l'home a la misteriosa trobada de l'oració. Com afirma el Catecisme: «Aquest pas d'amor del Déu fidel és sempre el primer en la pregària, i el pas de l'home és sempre una resposta. A mesura que Déu es revela i revela l'home a si mateix, la pregària apareix com una crida recíproca, un drama d'aliança. A través de paraules i dels actes, aquest drama compromet el cor. Es manifesta a través de tota la història de la salvació»(núm. 2.567).

Estimats germans i germanes, aprenuem a romandre més temps davant de Déu, del Déu que es va revelar en Jesucrist, aprenuem a reconèixer en el silenci, en el més íntim de nosaltres mateixos, la seva veu que ens crida i ens recondueix a la profunditat de la nostra existència, a la font de la vida, a la font de la salvació, per portar-nos més enllà del límit de la nostra vida i obrir-nos a la mesura de Déu, a la relació amb Ell, que és Amor Infinit. Gràcies.

Dimecres 11 maig 2011